

Ο θεσμός της υφ' όρων απόλυσης- Γιατί τα “ισόβια” δεν είναι ποτέ ισόβια;

Των Δημητριάδου Θεοδώρα-Δέσποινα, Αργυρίου Ειρήνη
Φοιτήτριες 3ου έτους Νομικής Σχολής ΑΠΘ

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Η υπό όρους απόλυση είναι ο κατεξοχήν θεσμός, που προσδίδει ελαστικότητα στην έκτιση της στερητικής της ελευθερίας ποινής¹. Στο πλαίσιο του εν λόγω θεσμού, όπως προκύπτει από το άρθρο 105B του Ποινικού Κώδικα (εφεξής ΠΚ) είναι δυνατόν κάποιος που καταδικάστηκε σε στερητική της ελευθερίας ποινή να αποφυλακιστεί προτού την εκτίσει στο σύνολό της. Βέβαια, προκειμένου να συμβεί κάτι τέτοιο θα πρέπει μεταξύ άλλων, ο καταδικασθείς να έχει αποδείξει ότι είναι άξιος της πρόωρης αποφυλάκισης.² Επομένως, είναι απαραίτητο να συνάγεται από τη διαγωγή του, κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού, ότι έχει βελτιωθεί η στάση του απέναντι στο έγκλημα, καθώς και ότι ο ίδιος θα συνεχίσει μελλοντικά να επιδεικνύει θετική συμπεριφορά, αποφεύγοντας τυχόν εγκληματική δραστηριότητα. Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι με την υφ' όρων απόλυση ο νομοθέτης αποβλέπει στην επανακοινωνικοποίηση του δράστη και στην αποφυγή της υποτροπής, στοχεύοντας κατά κύριο λόγο στην ειδική πρόληψη.³ Η ποινή συνεπώς, δεν λειτουργεί ανταποδοτικά, ως μια μορφή

θεσμοθετημένης εκδίκησης, αλλά γίνεται αντιληπτή ως μία μορφή βοήθειας προς το συγκεκριμένο δράστη, έτσι ώστε να σωφρονιστεί και να επανενταχθεί ομαλά στην κοινωνία.⁴

Σημαντικό είναι επίσης ότι η απόλυση συνοδεύεται από μία περίοδο δοκιμασίας, η διάρκεια της οποίας αντιστοιχεί στο χρονικό διάστημα της ποινής, το οποίο υπολειπόταν για έκτιση, σε όσες περιπτώσεις αυτό ήταν ανώτερο από τρία έτη, ή σε τρία έτη, αν επρόκειτο για βραχύτερο διάστημα (109 εδ α' ΠΚ). Ξεχωριστή πρόβλεψη υπάρχει για την ισόβια κάθειρξη, στην οποία ο χρόνος δοκιμασίας ισοδυναμεί σε κάθε περίπτωση με δέκα έτη. (άρθρο 109 εδ β' ΠΚ). Στη διάρκεια αυτή της δοκιμασίας μπορούν να επιβληθούν ορισμένες υποχρεώσεις στον απολυόμενο, όσον αφορά τον τρόπο ζωής του λ.χ. εμφάνιση σε Αστυνομικό Τμήμα μία φορά την εβδομάδα, απαγόρευση εξόδου από τη χώρα, και ιδίως τον τόπο διαμονής του (άρθρο 106 παρ.2,3 ΠΚ). Με την επιτυχή περάτωση του χρόνου δοκιμασίας (δηλαδή αν η απόλυση δεν ανακληθεί ή αρθεί όπως ορίζει το άρθρο 109 ΠΚ), η επιβληθείσα ποινή θεωρείται ότι έχει αποτιθεί και κατά το υπόλοιπό της. Συνεπώς, κάνουμε λόγο για μερική έκτιση

¹ Μαργαρίτης Λ., Ποινολογία, Σάκουλας, 2005, σ. 610

² Μαρκοπούλου Παγώνα σε διπλωματική εργασία “Ο θεσμός της υφ' όρων απόλυσης καταδίκου από τις φυλακές και οι ουσιαστικές/προσωπικές

προϋποθέσεις εφαρμογής του”, ακαδημαϊκό έτος 2011-2012, σ.10

³ Καϊάφα-Γκμπάντι Μ., Δίκαιο των Ποινικών Κυρώσεων, Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σ. 607

⁴ Μπιτζιλέκης Ν., Δίκαιο των Ποινικών Κυρώσεων, Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σ.11

της ποινής σε καθεστώς περιορισμένης ελευθερίας και όχι για μερική εξάλειψη ή διαγραφή της καταδίκης, η οποία εξακολουθεί να εγγράφεται στο ποινικό μητρώο στο σύνολό της.⁵

Ιστορική ανασκόπηση

Ο θεσμός της υφ' όρων απόλυσης έχει τις ρίζες του στην Αγγλία του 14ου αιώνα μ.Χ., όπου ο βασιλιάς Εδουάρδος ο Γ' είχε την ευχέρεια να διατάξει "υπερορία", ήτοι εξορία, αντί για θανατική ποινή σε καταδίκους, υπό τον όρο να παραμείνουν εκτός του αγγλικού εδάφους.

Με την ανακάλυψη της αμερικανικής ηπείρου η υπερρορία άλλαξε μορφή με νόμο του 1597 μ.Χ., σύμφωνα με τον οποίο, λόγω της ανάγκης εργατικών χεριών για καλλιέργεια του εδάφους, οι λεγόμενοι "δόλιοι εγκληματίες" (Rogues) λάμβαναν χάρη και εξορίζονταν στην Αμερική. Με παρόμοιο τρόπο έδρασε ξανά η Αγγλία με την ίδρυση των αποικιών στην Αυστραλία προς τα τέλη του 18ου αιώνα.

Ο θεσμός της υπερρορίας καταργήθηκε το 1857, δίδοντας τη θέση του στη νομοθετικά κατοχυρωμένη υφ' όρων απόλυση, που συνοδευόταν από συνεχή αστυνομική επίβλεψη κατά την διάρκεια της δοκιμασίας των απολυομένων. Η αρχή της καθιέρωσης του θεσμού έγινε από τη Γαλλία και αφορούσε μόνο τους ανήλικους κατάδικους, η επιτυχία του όμως ως προς την συμμόρφωσή τους οδήγησε στην καθολική επέκταση της ισχύος του. Ακολούθησε η Ιρλανδία, η Γερμανία και σταδιακά πολλές άλλες χώρες της Ευρώπης. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην άλλη πλευρά του Ειρηνικού, ήδη το 1910, είχε υιοθετηθεί από 32 πολιτείες.⁶

Στο απαρχαιωμένο σωφρονιστικό σύστημα της Ελλάδας η υφ' όρων απόλυση εμφανίστηκε στις αρχές του 20ου αιώνα, και μάλιστα το 1905, όταν ο αρεοπαγίτης Αντώνιος Πεταλάς συνέταξε έκθεση για την κατάσταση των ελληνικών φυλακών και εισήγαγε προτάσεις για μεταρρυθμίσεις, συμπεριλαμβάνοντάς την σε αυτές. Εν συνεχεία, καθιερώθηκε νομοθετικά με το ν. 811/1917, σε συνδυασμό με το βασιλικό διάταγμα της 22/29-9-1917 "Περί εκτελέσεως του ν. 811 περί προσωρινής απολύσεως των καταδίκων εκ των φυλακών",⁷ όπου οριζόταν ότι όσοι κατάδικοι είχαν διανύσει τα $\frac{3}{4}$ της ποινής τους στη φυλακή, με ελάχιστο χρονικό όριο τους τρεις μήνες, εδυνάτο να απολυθούν με τρεις προϋποθέσεις: την καλή διαγωγή εντός της φυλακής, τη βάσιμη προσδοκία ότι η διαγωγή τους θα εξακολουθούσε να είναι καλή και εκτός φυλακής και την αποπληρωμή των οικονομικών υποχρεώσεων που είχε διατάξει το δικαστήριο εξαιτίας των αδικημάτων τους.

Ο αρχικός νόμος καταργήθηκε με το άρθρο 14 του Ν.Δ. 17/25-02-1926 και επανήλθε με το Ν.Δ. της 6/6-11-1926 και το νόμο 3995/1929. Ωστόσο, η θέση του θεσμού στην ελληνική έννομη τάξη αποκρυσταλλώθηκε με την κατάρτιση του Ποινικού Κώδικα το 1951, στον οποίο καταλαμβάνει τα άρθρα 105-110 μέχρι και σήμερα, έχοντας βέβαια υποστεί αλλεπάλληλες τροποποιήσεις.⁸

Προϋποθέσεις χορήγησης της υφ' όρων απόλυσης

Οι προϋποθέσεις χορήγησης της απόλυσης υπό τον όρο της ανάκλησης προβλέπονται στο άρθρο 105B παρ. 1, 2 ΠΚ, σε συνδυασμό με το άρθρο 106 παρ. 1

⁵ Καϊάφα-Γκμπάντι Μ., Δίκαιο των Ποινικών Κυρώσεων, Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σ. 607-608

⁶ Ναυπλιώτη Μαρία, σε διπλωματική εργασία "Ο θεσμός της υφ' όρων απολύσεως και τα ζητήματα εκτέλεσης ποινών που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή του", ακαδημαϊκό έτος 2014-2015, σ.10

⁷ Αλεξιάδης Σ., Σωφρονιστική, Σάκουλας, 2001, σ. 343

⁸ Μαρκοπούλου Παγώνα, σε διπλωματική εργασία "Ο θεσμός της υφ' όρων απόλυσης καταδίκου από τις φυλακές και οι ουσιαστικές/προσωπικές προϋποθέσεις εφαρμογής του", ακαδημαϊκό έτος 2011-2012, σ.17-18.

ΠΚ και θα μπορούσαμε να τις κατηγοριοποιήσουμε σε τυπικές και ουσιαστικές. Οι τυπικές συναρτώνται με την συμπλήρωση συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος κράτησης⁹ και είναι οι εξής: Πρώτον, θα πρέπει ο δράστης να καταδικάστηκε σε στερητική της ελευθερίας ποινή οποιουδήποτε ύψους (άρθρο 105B παρ 1 ΠΚ). Μάλιστα η καταδίκη δεν απαιτείται να έχει καταστεί αμετάκλητη (άρθρο 105B παρ 2ΠΚ). Δεύτερον, θα πρέπει ο δράστης να έχει εκτίσει ένα ελάχιστο όριο της καταδίκης, το οποίο εξαρτάται από το είδος της στερητικής της ελευθερίας ποινής (άρθρο 105 παρ 1 ΠΚ). Τέλος, η ουσιαστική προϋπόθεση αφορά τη διαγωγή του καταδίκου κατά την έκτιση της ποινής. Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει η διαγωγή του να μην καθιστά απολύτως αναγκαία τη συνέχιση της κράτησης, έτσι ώστε να αποτραπεί η τέλεση νέων αξιόποινων πράξεων.¹⁰

Καταδίκη, μη αμετάκλητη, σε στερητική της ελευθερίας ποινή

Όπως προείπαμε, ο θεσμός της υφ' όρων απόλυσης αφορά τις καταδίκες σε οποιαδήποτε στερητική της ελευθερίας ποινή. Ο θεσμός αφορά συνεπώς, τόσο την ποινή της φυλάκισης όσο και της κάθειρξης (πρόσκαιρης και ισόβιας). Ωστόσο, δεν αφορά τα μέτρα ασφαλείας, ακόμη και αν πρόκειται για εκείνα που ενέχουν στέρηση της ελευθερίας.¹¹ Τέλος, όπως προβλέπεται πλέον ρητά από τον ΠΚ, για να χορηγηθεί η υφ' όρων απόλυση δεν είναι απαραίτητο η καταδίκη να έχει καταστεί αμετάκλητη.¹²

Έκτιση ενός ελαχίστου ορίου ποινής

Τα ελάχιστα όρια της ποινής που θα πρέπει ο καταδικασθείς να έχει εκτίσει προβλέπονται στο άρθρο 105B παρ. 1 ΠΚ. Πιο συγκεκριμένα, σε περίπτωση φυλάκισης θα πρέπει να έχει εκτίσει τα 2/5 της ποινής, ενώ σε περίπτωση πρόσκαιρης κάθειρξης τα 3/5 αυτής. Μάλιστα, με το νόμο 4855/2021 εισήχθη μία νέα πρόβλεψη, σύμφωνα με την οποία σε περίπτωση πρόσκαιρης κάθειρξης για τα εγκλήματα του άρθρου 105B παρ 6 εδ. β (ήτοι εγκλήματα του νόμου περί ναρκωτικών, τρομοκρατικές πράξεις, εγκληματική οργάνωση, εσχάτη προδοσία, ανθρωποκτονία, ληστεία, εκβίαση, εμπορία ανθρώπων, αρπαγή ανηλίκου και όλα τα εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας), θα πρέπει ο καταδικασθείς να εκτίσει τα 4/5 της ποινής του.¹³ Όσον αφορά την ισόβια κάθειρξη, θα πρέπει ο δράστης να έχει εκτίσει 20 έτη. Παρατηρούμε συνεπώς, μία κλιμάκωση ανάλογα με τη βαρύτητα της στερητικής της ελευθερίας ποινής. Σε περίπτωση που συντρέχουν περισσότερες ποινές που εκτίονται σωρευτικά, υπό όρους απόλυση χορηγείται εφόσον εκτιθεί το ελάχιστο όριο για καθεμία από αυτές. Συνεπώς, θα πρέπει να εκτιθεί το άθροισμα των τμημάτων των ποινών αυτών. Αν το άθροισμα αυτό υπερβαίνει τα 25 έτη, το ελάχιστο όριο ποινής που θα πρέπει να εκτιθεί ισούται με 25 έτη (άρθρο 105B παρ 3 ΠΚ).¹⁴

Στο πλαίσιο αυτό, σημαντική κρίνεται και η διάταξη του 105B παρ. 5 ΠΚ, η οποία προβλέπει τον ευεργετικό υπολογισμό. Από τη διάταξη αυτή, σε συνδυασμό με εκείνη της παρ. 4 του ίδιου άρθρου, προκύπτουν οι λόγοι που τον δικαιολογούν και τον επιβάλλουν. Ο πρώτος λόγος που απαριθμείται είναι η

⁹ Αργυρώ Καραφέρη, Υφ' όρων απόλυση: Προϋποθέσεις αποφυλάκισης κρατούμενου, 28 Νοεμβρίου 2020, Διαθέσιμο σε: <https://karaferi.gr/yforon-apolysi-proypotheseis-apofylakisis-kratoumenou/>

¹⁰ Καϊάφα-Γκμπάντι Μ., Δίκαιο Ποινικών Κυρώσεων, Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σ. 611

¹¹ Καϊάφα-Γκμπάντι Μ., Δίκαιο Ποινικών Κυρώσεων, Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σ. 613

¹² Μαργαρίτης Λ., Ποινολογία, Σάκκουλας, 2016, σ.760-761

¹³ Απόλυση υπό τον όρο της ανάκλησης: Τί προβλέπει η νέα διάταξη του ΠΚ (άρθρο 105B), 23 Νοεμβρίου 2021, Διαθέσιμο σε: Lawspot.gr

¹⁴ Καϊάφα-Γκμπάντι Μ., Δίκαιο Ποινικών Κυρώσεων, Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σ. 615

εργασία του καταδικασθέντος κατα τη διάρκεια της κράτησης.¹⁵ Εδώ θα μπορούσαμε βεβαίως να συμπεριλάβουμε και τη συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης και επαγγελματικής εκπαίδευσης, που προσφέρονται στους φυλακισμένους.¹⁶ Ο δεύτερος λόγος αφορά καταδικασθέντες που πάσχουν από ορισμένες, περιοριστικά απαριθμούμενες στο νόμο, βαριές ασθένειες. Μεταξύ άλλων εντάσσονται εδώ η ημιπληγία, η παραπληγία και η σκλήρυνση κατά πλάκας. Στις περιπτώσεις αυτές, κάθε ημέρα κράτησης υπολογίζεται ευεργετικά ως δύο ημέρες εκτιώμενης ποινής. Τέλος, οι περιπτώσεις σοβαρών αναπηριών (άρθρο 105B παρ 4 εδ. γ), η περίπτωση που κρατούμενες μητέρες έχουν μαζί τους τα ανήλικα τέκνα τους, η συμμετοχή σε πρόγραμμα απεξάρτησης από ναρκωτικά και η κράτηση σε χώρους αστυνομικών τμημάτων ή διευθύνσεων λαμβάνονται επίσης υπόψη για τον ευεργετικό υπολογισμό του ελαχίστου ορίου εκτιθείσης ποινής, που διενεργείται από τον αρμόδιο δικαστικό λειτουργό σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 46 παρ 3 ΣωφρΚ.¹⁷ Πάντως, παρά τον ευεργετικό υπολογισμό των ημερών κράτησης υφ' όρων απόλυση δεν μπορεί να χορηγηθεί αν δεν πληρούνται τα ελάχιστα αναγκαία όρια πραγματικής έκτισης της ποινής, που ορίζονται στο άρθρο 105B παρ. 6 ΠΚ. Ειδικότερα, αν πρόκειται για ποινή κάθειρξης ο καταδικασθείς για να απολυθεί θα πρέπει να έχει παραμείνει πράγματι εντός του σωφρονιστικού καταστήματος για χρονικό διάστημα ίσο με τα 2/5 της ποινής, που του είχε επιβληθεί δικαστικώς, ενώ αν πρόκειται για ποινή ισόβιας κάθειρξης το ελάχιστο αναγκαίο όριο πραγματικής έκτισης είναι τα 16 έτη. Επιπλέον, επί σωρευτικά συντρεχουσών

ποινών μαζί με την πρόσκαιρη ή ισόβια κάθειρξη, θα πρέπει ο καταδικασθείς να εκτίσει πραγματικά 20 έτη, ενώ επί σωρευτικής συνδρομής ποινών ισόβιας κάθειρξης, υφ' όρων απόλυση μπορεί να χορηγηθεί μετά από πραγματική έκτιση 25 ετών.¹⁸

Διαγωγή κατά την έκτιση της ποινής

Η τρίτη προϋπόθεση της υφ' όρων απόλυσης είναι η καλή διαγωγή του αιτούντος εντός της φυλακής, όπως περιγράφεται στο άρθρο 106 ΠΚ. Μάλιστα, από την τροποποίηση του άρθρου το 1993, αποτελεί και τη μοναδική ουσιαστική προϋπόθεση, αφού αφαιρέθηκαν οι άλλες δύο με τις οποίες δρούσε σωρευτικά, ήτοι η εκπλήρωση των δικαστικά διαταγμένων υποχρεώσεων προς τον παθόντα και η προσδοκία εντίμου βίου εκτός του σωφρονιστικού ιδρύματος. Για τον ανωτέρω, ριζοσπαστικό περιορισμό των όρων ευθύνονταν κυρίως η ανάγκη αποσυμφόρησης των φυλακών και οι πολλαπλές εξεγέρσεις των κρατουμένων.

Είναι παραδεκτό, πως πλέον η αποδοχή της αιτήσεως απολύσεως συνιστά τον άτυπο κανόνα, ενώ η απόρριψη της και η παραμονή στη φυλακή την εξαίρεση.¹⁹ Εν ολίγοις, αν συντρέχει το τυπικό κριτήριο του 105B ΠΚ, η απόλυση καθίσταται υποχρεωτική, εκτός αν το αρμόδιο δικαστικό Συμβούλιο υποβάλει ειδική έκθεση, μέσω της οποίας δηλώνει ότι λαμβάνοντας υπόψιν την κακή ή κατ' επίφαση καλή διαγωγή του κρατουμένου κατά την έκτιση της ποινής του, ελλοχεύει κίνδυνος διάπραξης νέων αξιόποινων πράξεων μετά την απόλυση του. Όπως τονίζει και το 106/1β ΠΚ, η επιβολή πειθαρχικών ποινών στη φυλακή δεν αποτελεί από μόνη της τεκμήριο για απόρριψη του αιτήματος. Στον αντίποδα, η

¹⁵ 805/2018, Αρείου Πάγου, διαθέσιμη σε: www.areiospagos.gr/nomologia

¹⁶ 947/2020, Αρείου Πάγου, διαθέσιμη σε: www.areiospagos.gr/nomologia

¹⁷ Καϊάφα-Γκμπάντι Μ., Δίκαιο Ποινικών Κυρώσεων, Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σ. 615-618

¹⁸ Καϊάφα-Γκμπάντι Μ., Δίκαιο Ποινικών Κυρώσεων, Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σ. 621

¹⁹ Ναυπλιώτη Μαρία, σε διπλωματική εργασία “Ο θεσμός της υφ' όρων απολύσεως και τα ζητήματα εκτέλεσης ποινών που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή του”, ακαδημαϊκό έτος 2014-2015, σ. 42

γενικότερη συμπεριφορά του καταδικασθέντος είναι κρίσιμη για την αξιολόγηση της διαγωγής του, ενώ ο χαρακτήρας του καταφάσκει ή απορρίπτει το ενδεχόμενο εγκληματικής δράσης μετά την απόλυση. Τα πειθαρχικά παραπτώματα εντός φυλακής δύνανται να συμπεριληφθούν στην ειδική έκθεση του Συμβουλίου, μόνον εφόσον δεν έχουν διαγραφεί, ενώ η αξιολόγησή τους εξαρτάται από την σοβαρότητά τους και τη χρονική εγγύτητα προς τη δικαστική κρίση. Σε κάθε περίπτωση, εξετάζονται συμπληρωματικά με άλλα διαγνωστικά κριτήρια, όπως η συμπεριφορά του καταδικασθέντα σε περίοδο άδειας από τη φυλακή, δηλαδή «οιονεί ελευθερίας» και η υπακοή στους κανονισμούς του ιδρύματος.²⁰ Βεβαίως, δεν λαμβάνονται υπόψιν για την απόφαση του αρμόδιου Συμβουλίου ούτε η απαξία του αδικήματος για το οποίο καταδικάστηκε ο αιτών,²¹ ούτε φυσικά και στοιχεία που αφορούν τον πρότερο βίο του, αφού αυτά αξιολογήθηκαν κατά την επιμέτρηση της ποινής, σύμφωνα με το άρθρο 79 ΠΚ.²²

Η ανάκληση της υφ'όρων απόλυσης

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, η απόλυση συνοδεύεται από μία περίοδο δοκιμασίας, στη διάρκεια της οποίας μπορούν να επιβληθούν ορισμένες υποχρεώσεις στον απολυόμενο που αφορούν τον τρόπο ζωής του.²³ Σε περίπτωση που ο απολυόμενος δεν συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις αυτές, είναι δυνατή η ανάκλησή της (άρθρο 107 παρ.1 ΠΚ). Για την ανάκληση αποφαίνεται

το ίδιο δικαστικό Συμβούλιο που χορήγησε την απόλυση, μετά από πρόταση των αρχών που εποπτεύουν τον απολυθέντα (άρθρο 110 παρ.3 ΠΚ). Εφόσον η απόλυση ανακληθεί, ο χρόνος που παρεμβλήθηκε από την απόλυση έως τη νέα σύλληψη δεν υπολογίζεται στη διάρκεια της ποινής (άρθρο 107 παρ.2 ΠΚ).

Η άρση της υφ'όρων απόλυσης

Ο ΠΚ στο άρθρο 108 ΠΚ προβλέπει τον θεσμό της άρσης της υπό όρους απόλυσης. Πιο συγκεκριμένα, προκειμένου να αρθεί η υφ'όρων απόλυση θα πρέπει ο απολυθείς κατά τη διάρκεια του χρόνου δοκιμασίας να τέλεσε έγκλημα δόλου, για το οποίο του επιβλήθηκε αμετάκλητα ποινή στερητική της ελευθερίας, ανώτερη του ενός (1) έτους. Μάλιστα, είναι αδιάφορος ο χρόνος που επέρχεται η αμετάκλητη καταδίκη. Μπορεί δηλαδή αυτή να επέλθει οποτεδήποτε, ακόμα και μετά το πέρας του χρόνου δοκιμασίας. Επιπλέον, η άρση της υπό όρους απόλυσης επέρχεται αυτοδίκαια μόλις γίνει αμετάκλητη η νέα καταδίκη και έχει ως συνέπεια την αθροιστική έκτιση του υπολοίπου της προηγούμενης ποινής με την ποινή που επιβάλλεται για το νέο έγκλημα.²⁴

Γιατί, λοιπόν, τα «ισόβια» δεν είναι ισόβια;

Παρατηρώντας τη ραγδαία αύξηση της εγκληματικότητας και τις ειδεχθείς πράξεις που λαμβάνουν χώρα στις μέρες

²⁰ Ναυπλιώτη Μαρία, σε διπλωματική εργασία “Ο θεσμός της υφ'όρων απολύσεως και τα ζητήματα εκτέλεσης ποινών που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή του”, ακαδημαϊκό έτος 2014-2015, σ. 47

²¹ Γιάννης Γλύκας, Ευαγγελία Καπλανίδου, Χορήγηση υφ'όρων απόλυσης, 22 Μαρτίου 2021, Διαθέσιμο σε:

<https://www.dikastiko.gr/articles/giannis-glykas-eyaggelia-kaplanidoy-chorigisi-yf-oron-apolysis/>

²² 983/2019, Αρείου Πάγου, διαθέσιμη σε:

www.areiospagos.gr/nomologia

²³ Βλ. εισαγωγικές παρατηρήσεις

²⁴ Καϊάφα-Γκμπάντι Μ., Δίκαιο Ποινικών Κυρώσεων, Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σ. 647-8

μας, η απαίτηση αυστηροποίησης των ποινών συνιστά εύλογη αντίδραση εκ μέρους του κοινωνικού συνόλου. Ως εκ τούτου, τα τελευταία χρόνια, ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι διαμαρτύρονται για την απόλυση καταδικασθέντων σε ισόβια κάθειρξη, ύστερα από ολιγόχρονη παραμονή σε σωφρονιστικό ίδρυμα.

Για να αρθεί αυτή η αμφισβήτηση απέναντι στον θεσμό της υφ' όρων απόλυσης, κυρίως όσον αφορά τους ισοβίτες, αρμόζει να αναλογιστούμε ότι βασικός σκοπός της ποινής είναι ο σωφρονισμός. Καθώς ο κατάδικος πρέπει να «κερδίσει» την απόλυση του μέσω της καλής του διαγωγής, αποκτά ένα κίνητρο, ώστε να βελτιωθεί και να υιοθετήσει σύννομο βίο, ενώ επανέρχεται η ελπίδα του και βεβαιώνεται πως η Πολιτεία δεν τον έχει λησμονήσει. Όπως επεσήμανε εξάλλου και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), η ισόβια κάθειρξη χωρίς την προοπτική της υφ' όρων απόλυσης συνιστά απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση, που παραβιάζει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ)²⁵. Άλλωστε, η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί θεμελιώδες κεκτημένο των τελευταίων αιώνων, παρέχεται σε όλους, ανεξαιρέτως και δύναται να επιτευχθεί, όχι μέσω της εκδίκησης, αλλά μέσω της παροχής δεύτερης ευκαιρίας στη ζωή

²⁵ 41216/13, Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, διαθέσιμη σε: <https://laweuro.com/?p=1545>

